

око 10 м., а испод њих је кречњак; због тога многе алувијалне вртаче и локални понори, карактера издухе, у којих увире вода од топљења снега.

Југозападним ободом поља тече понорница *Боровштица* која се сада губи у *Увору* испод села Угла. Али се одавде дужином око 2 км. испод кречњачког обода јављају многобројни стари понори. Највиши је од њих око 90 м. над данашњим. У истој висини по ободу Пештери има тераса усечена у тријаском кречњаку, нарочито око села Угла. Млађе фазе означене су нижим понорима и нижим слабије израженим терасама; једна од тих 10—12 м. висока, нарочито је добро очувана на *Сукином Брду*, малом кречњачком узвишењу, које се диже из сред равни поља. По понорима се да пратити узводно померање Боровштице: тако према селу Углу има напуштено старо корито Боровштице, преко кога је водио сада већ сасвим обурван мост, а мало даље од њега је велики алувијални понор са кречњачким каналима на дну. Овакви понори су се одржали што се у њих стаче вода од топљења снега.

Пештер је карактеристично карсно поље због овога:

1) Што се на њему несумњиво може утврдити ерозивно, не тектонско порекло.

2) Што се на њему може пратити умртвљивање понора и померање понорнице узводно и у хоризонталном и у вертикалном правцу: од данашњег до најстаријег понора има 30—40 понора, који обележавају сукцесивне уворе Боровштице.

3) Што показује да се карсна ерозија управља у главном као и ерозија на површини, јер Пештер има висину мацкатске површи.

Умртвљени понори су као фосили морфологије.

Разликује се Горња Пештер око Суводола и Боровштице од Доње Пештери.

Ј. Ц.

ХАЦИ ПРОДАНОВА ПЕЋИНА У СЕЛУ РАШЧИЋИМА КОД ИВАЊИЦЕ.

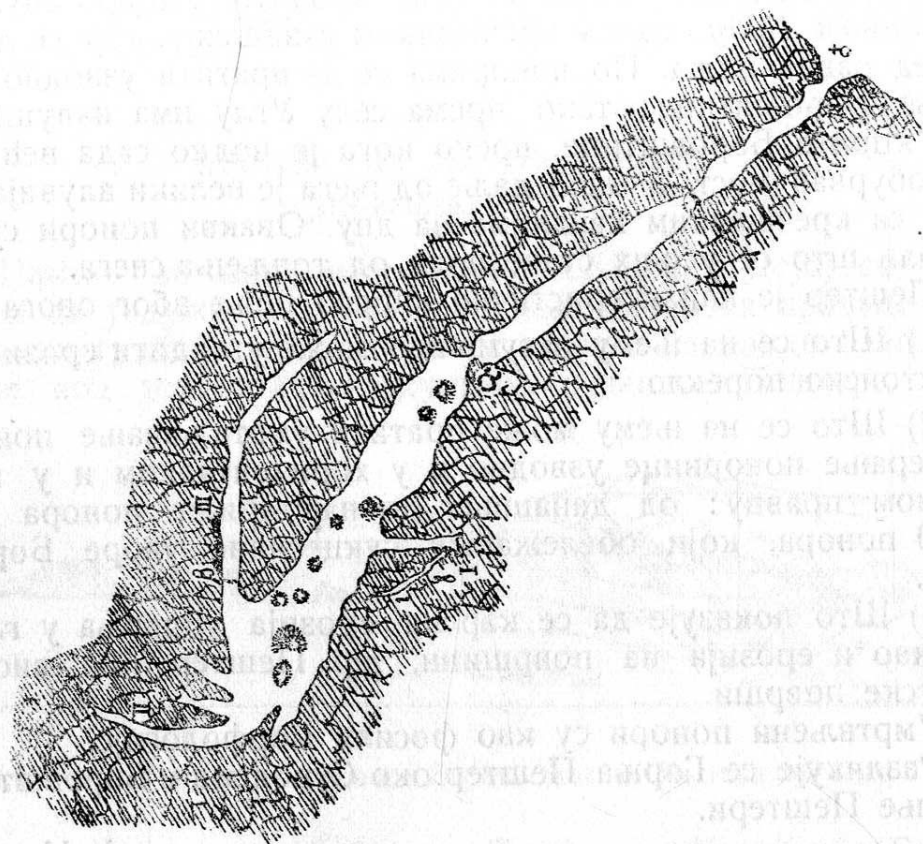
(Проматрања 1913 г.)

Изнад села Рашчића јавља се попречке преко Реке појас тријаског кречњака који лежи на верфенским шкриљцима брда Столоваче и Раденоваче. Одсецима слази у блажије земљиште верфенских шкриљаца. Кречњак је испресецан дијаклазама правца ССЗ-ЈЈИ. Дуж једне од тих дијаклаза, најдуже, израђена је ова пећина. Према томе она има троугласт пресек.

Типска пећина дуж пукотине, и зато је велике висине: у предњем делу до сужења 4—5 м., иза сужења у проширеном делу 8—12 м. Пукотина престаје на месту где се пећина узме рачвати. Сви споредни краци дакле, осим крака III нису дуж пукотине и зато су ниски; само крак III пружа се дуж пукотине правца И-З., која се са главном под оштрим углом

сучељава. Даље је и део крака I дуж краће пукотине, која је скоро паралелна са главном.

Осим везаности за пукотину, главна су карактеристика пећине, нарочито од сужења, велики саливи од бигра, који местимице чине права брдашца; затим дебели кратки сталагмити и многи *пресеци*; напослетку и стране су обливане бигром. Сав тај бигар и калцит сталожени су из воде која се цеди кроз главну пукотину, облива стране и капље као киша средином пећине, али на многим местима је пукотина на тавану пећине зачепљена бигром, и на тим местима нема про-



Хаџи Проданова Пећина у селу Рашчићима код Ивањице.

капљивања. Негде су акумулације бигра тако знатне, да је пећина скоро зачепљена, и искидана тиме на поједине делове. Тако је код *a* остао бигром незачепљен само отвор од 0.5 м. у пречнику, кроз који се човек с муком провлачи. Даље је код *b* толико бигра нагомилано да је крак III за 1.20 м. од пода главног крака издигнут. Трећа слична акумулација је код *γ*.

Ово је остављена пећина, јер подземна вода је нашла дубљи канал и њиме протиче, јавља се ниже од отвора Хаџи Проданове Пећине, таложи знатне количине бигра и притиче сеоској реци. Осим што је напуштена, Хаџи Проданова Пећина је услед *знајног шаложења бигра и калцијта у процесу испуњавања и зачепљивања*. Показује јасно процес којим нестаје напуштених пећина у вишим нивоима.